

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПОДХОД КЪМ СИСТЕМАТА ЗА УМЕНИЯТА В БЪЛГАРИЯ

Съвместен проект на Министерството на образованието и науката и
Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР)

по методиката на ОИСР за *стратегия за уменията*

Дни на ученето през целия живот, гр. Бургас, м. май 2023 г.

Проектът по методиката Стратегия за уменията на ОИСР е класиран като приоритетен в *Пътната карта за присъединяването на България към ОИСР*

Основната цел на проекта:

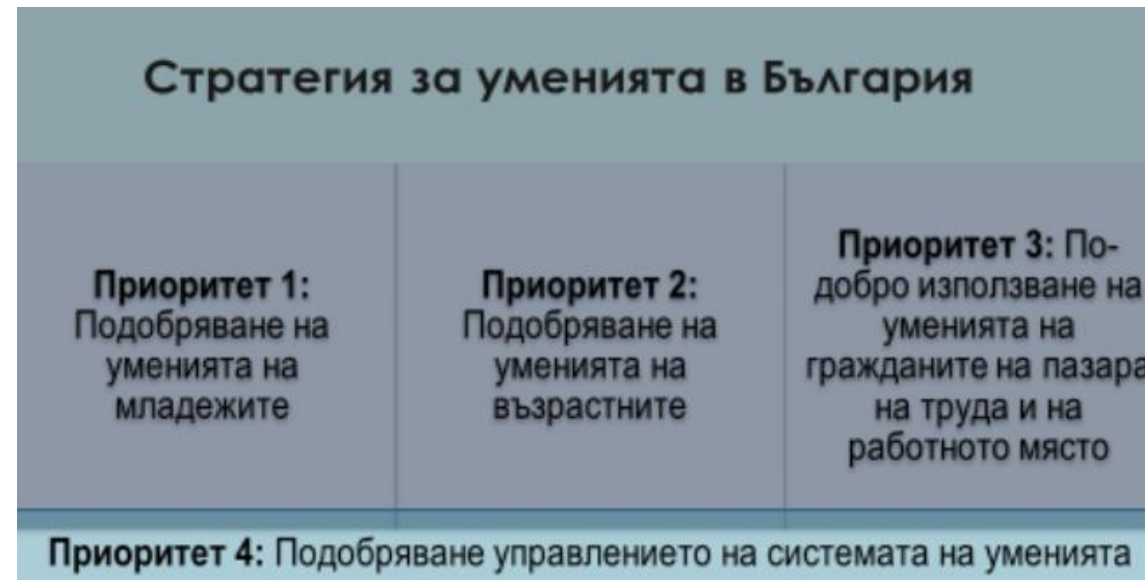
Да се идентифицират ключовите възможности и да се разработят, в сътрудничество с българското правителство и заинтересованите страни, съобразени с потребностите препоръки за политики, насочени към подобряване представянето на България по отношение на уменията

Проектите на ОИСР за разработване на стратегии за умения се основават на цялостен междуведомствен стратегически подход за оценка на предизвикателствата и възможностите пред държавите за изграждане на по-ефективни системи на уменията

В основата на подхода е заложена рамката на ОИСР за стратегии за умения, **чиито компоненти включват:**

- изграждане на съответстващи на потребностите умения
 - ефективно използване на уменията
 - укрепване на системата на уменията.

Фокус на работата по проекта са следните
4 тематични приоритета, определени в анализите на ОИСП като
ключови за България:

ОИСП проведе поредица от консултативни формати с близо 80 представители на заинтересованите страни, за да тества и прецизира предложените изводи и препоръки

Виртуални и присъствени срещи осигуриха широкото обхващане на заинтересованите страни за ангажираност и видимост на темата за уменията

Възможности за подобрене и препоръки по приоритетите

Приоритет 1: Подобряване на уменията на младежите в България

Възможност 1: Предоставяне на гаранции че реформирането на учебните програми и практиките за оценяване ще подобрят уменията на учениците

- Предоставяне на учителите, чрез регионалните управления на образованието (РУО), на **методическа подкрепа за прилагане и оценяване на базираната на компетентности учебна програма** на ниво класна стая
- Насърчаване на училищни и мрежови дейности за въвеждане на **нови практики на преподаване и оценяване**
- Привеждане в **съответствие на националните инструменти за външно оценяване и държавните зрелостни изпити с базираните на компетентности учебни програми** с оглед наблюдение на тяхното изпълнение;
- Използване на текущи/планирани **инструменти за училищна самооценка** с оглед наблюдаване на ориентираните към учениците подходи за учене и **адаптивното обучение в класните стаи**;
- Преглед на програмите за **начално обучение и продължаващо професионално развитие на учителите**, които да отразяват новите, базирани на компетентности учебни програми;
- Повишаване на съответствието на учебните програми за ПОО с потребностите на пазара на труда чрез предоставяне на училищата на **по-голяма гъвкавост по отношение адаптирането на техните програми спрямо регионалните потребности и търсенето на пазара на труда**.

Възможности за подобрене и препоръки по приоритетите

Възможност 2: Привличане, обучение и подкрепа на учители за осъществяване на преподаване с високо качество

- Планиране и наблюдение на потребностите от работна сила чрез **прогнозиране на търсенето и предлагането на учители** чрез проекции на търсенето на ученици
- Разширяване на **финансовите и нефинансови стимули за учители, които изберат да преподават в региони с недостиг на учители;**
- Въвеждане на **критерии за акредитация, специфични за началното обучение на учители**, и наблюдаване на качеството на програмите за обучение на учители, за да се гарантира, че то отговаря на базираните на компетентности учебни програми;
- Въвеждане на **механизъм за оценка на завършилите педагогически направления, за да се измерят придобитите ключови компетентности и да се установят минимални стандарти**, на които всички учители трябва да отговарят, преди да започнат своята кариера;
- Въвеждане на **форматиращ, училищно базиран процес на оценяване с оглед предоставяне на регулярна обратна връзка на учителите относно техните силни страни и потребности от последващо развитие (напр. дигитални умения);**
- Въвеждане на **система за осигуряване на качеството и процедури за наблюдение, за да се гарантира, че програмите за продължаващо развитие на учителите са подходящи и с високо качество.**

Възможности за подобрене и препоръки по приоритетите

Възможност 3: Подобряване на съответствието на професионалното и висшето образование с потребностите на пазара на труда

- Разработване на **система за проследяване на завършилите програми за ПОО и висше образование** с оглед подобряване на системата чрез набор от свързани административни данни и/или проучване на завършилите;
- Укрепване на **връзката между ПОО, ВО и работодателите, и разширяване на достъпа до дуално обучение**, особено за учениците в селските райони;
- Осигуряване на **леснодостъпни и висококачествени услуги за кариерно ориентиране на учениците** на всеки етап от образованието, с фокус върху учениците от уязвими групи;
- Увеличаване на автономността и **гъвкавостта на осъществяването на ПОО на местно ниво**, за да се даде възможност за по-задълбочено сътрудничество със социалните партньори и техните потребности;
- Подкрепа за достъпа на ученици до висше образование чрез инвестиции в подготвителни курсове, финансови стимули и т.н. – особено в области, в които се изпитва недостиг на умения.

Възможности за подобрене и препоръки по приоритетите

Приоритет 2: Подобряване на уменията на възрастните в България

Възможност 1: Повишаване на осведомеността на физическите лица и предприятията, както и на тяхната мотивация за участие в учене на възрастни

- Насърчаване на по-висока **осведоменост относно ползите от обучението на възрастни на национално и местно ниво**, например чрез кампании за повишаване на осведомеността, инициативи с местни заинтересовани страни и дефиниране на **обучението на възрастни като приоритет на националната политика**;
- Повишаване на осведомеността специално сред по-възрастните българи (50+) за ползите от участието в продължаващо образование и обучение.
- Подобряване на **услугите за кариерно ориентиране** с оглед предоставяне на по-целенасочена информация и насочване на лицата към подходящи възможности за обучение на възрастни, например чрез разширяване на броя на лицензирани центрове за информиране и кариерно ориентиране;
- Подобряване на **финансовите стимули за физически лица и предприятия за участие в обучение на възрастни** (например субсидии, платен отпуск за обучение, сметки за индивидуално обучение, данъчни стимули, фондове за обучение)
- Предоставяне на **подкрепа на предприятията за провеждане на оценки за потребностите от обучение** и разработване на планове за обучение, като се започне с МСП в икономически сектори от стратегическо значение.

Възможности за подобрене и препоръки по приоритетите

Възможност 2: По-гъвкави и достъпни възможности за учене за физическите лица и предприятията

- Разширяване на гъвкавите (на непълно работно време, онлайн, модулни) възможности за образование и обучение;
- Използване на съществуващата регионална и местна инфраструктура за предоставяне на обучение на възрастни с оглед достигане до лицата в отдалечените райони;
- Създаване на местни секторни обучителни групи, така че работодателите (и особено МСП) да разполагат с квалифицирани заместващи работници, в случай че служител посещава обучение;
- Премахване на бариерите пред валидирането на предходно придобити умения;
- Премахване на бариерите пред участието в обучение на възрастни за уязвими групи, например чрез интегриране на основни умения в курсовете за професионално образование и обучение и/ или предоставяне на целева финансова подкрепа за тези групи.

Възможности за подобрене и препоръки по приоритетите

Възможност 3: Подобряване качеството на преподаването и повишаване квалификацията на учителите, провеждащи образование и обучение на възрастни

- Подобряване на **началното обучение на доставчиците на образование и обучение на възрастни**, например чрез стимулиране на създаването на повече академични и неакадемични програми по андрагогика (наука за обучението на възрастни);
- Укрепване на продължаващото професионално развитие на доставчиците на образование и обучение на възрастни, например като се стимулират центрове за обучение на възрастни да предоставят обучение за преподавателски състав, или чрез национална програма за обучение на инструктори за обучение на възрастни;
- Подпомагане **разработването на учебни програми, учебници и учебни помагала, специално предназначени за обучение на възрастни**;
- Разширяване на **местните изследвания на квалификацията на обучаващите в системата за обучение на възрастни**, за да се насърчат решения за политики, подкрепени с данни;
- Разработване на **национален процес/механизъм за оценка на уменията и потребностите от обучение на преподаватели за образование и обучение на възрастни**.

Възможности за подобрене и препоръки по приоритетите

Възможност 3: Подобряване качеството на преподаването и повишаване квалификацията на учителите, провеждащи образование и обучение на възрастни

- Разработване на система за **независимо външно оценяване на програмите за обучение на възрастни;**
- Създаване на законодателство, което да направи **тристранните комисии за оценка на качеството на програмите за обучение на възрастни задължителни;**
- **Преработване на официалния Списък на професиите за ПОО** на Министерството на образованието и науката по начин, който да направи професиите **по-подходящи за пазара на труда, и организирани около основни компетентности;**
- Разширяване на местните изследвания за образованието и обучението на възрастни, включително **потребностите и нагласите на възрастните с оглед повишаване на релевантността и привлекателността на бъдещите обучения за възрастните лица;**
- **Укрепване прогнозирането на уменията,** за да се гарантира, че предложенията за образование и обучение на възрастни отговарят на потребностите на пазара на труда.

Възможности за подобрене и препоръки по приоритетите

Приоритет 3: По-добро използване на уменията на лицата на пазара на труда и на работните места в България

- **Възможност 1: Активиране на уменията на уязвимите групи на пазара на труда**
- **Възможност 2: Насърчаване на обратната миграция и имиграцията на висококвалифицирани лица от други държави**
- **Възможност 3: Предоставяне на подкрепа за предприятията за по-ефективно използване на уменията на работниците и служителите**

Възможности за подобрене и препоръки по приоритетите

Приоритет 4: Подобряване на управлението на политиките за уменията в България

- **Възможност 1: Развитие на цялостен подход на правителството спрямо политиките за умения**
- **Възможност 2: Ефективна ангажираност на заинтересованите страни в процеса на изготвяне на политики за уменията**
- **Възможност 3: Събиране и по-добро използване на доказателства във връзка с работещите решения при изграждането и развиването на умения**
- **Възможност 4: Гарантиране на ефективно насочено и устойчиво финансиране на политиките за умения**

Фаза 1 на проекта ще бъде официално закрыта през м. юни 2023 г. с представянето на доклада на ОИСП –
Стратегия за уменията в България – оценки и препоръки

Втората фаза на проекта се изпълнява в периода 2022-2024 г. и е финансирана от Европейската комисия с Инструмента за техническа помощ.

В нея ОИСП ще предложи национален план за действие с дейности, инструменти, отговорности, срокове и потенциални източници на финансиране за постигане на препоръките от Фаза 1

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!